

HAASTATTELUOHJE

ELINOLOTUTKIMUS 1996 / ECHP

Tammikuu 1996

SISÄLLYSLUETTELO:

1.	Elinolotutkimus 1996:n tausta	3
2.	Työvälineet	6
2.1.	Tutkimuksen materiaali	6
2.1.1.	Haastattelulomakkeet	6
2.1.2.	Työohjeet	6
2.1.3.	Kohdelomake	6
3.	Tutkimuksen otos	7
4.	Tutkimuksen toteuttaminen	8
4.1.	Kenttätyöaika	8
4.2.	Kohteena olevan henkilön tavoittaminen	8
4.3.	Haastattelusta sopiminen	10
4.4.	Varsinainen haastattelu	10
4.5.	Kadon pienentäminen	11
5.	Yleisiä ohjeita	11
5.1.	Katojen merkitseminen koneelle	11
5.2.	Haastattelun keskeytyminen	12
5.3.	Seuraavan haastatteluajankohdan esittely I paneelin kotitalouksille	12
5.4.	Lomakkeiden palautus	12
5.5.	Yhteyshenkilöt	12
5.6.	Töiden laskutus	13
6.	Elinolotutkimus 1996:n kysymyskohtaiset ohjeet	13
6.1.	Yleisiä ohjeita	13
6.2.	Kotitalouskohtaiset kysymykset	14
6.3.	Henkilökohtaiset kysymykset	19

1. ELINOLOTUTKIMUS 1996:N TAUSTA

Elinolotutkimus 1996 on kaikissa EU:n jäsenmaissa toteutettu tai toteutettava haastattelututkimus. Tutkimuksen englanninkielinen nimi on European Community Household Panel ja niinpä se useimmissa asiaa koskevissa papereissa tunnetaan pelkästään lyhenteellä ECHP.

Tilastokeskus on alustavasti sopinut Euroopan Unionin tilastoviraston kanssa ECHP:n aloittamisesta Suomessa vuoden 1996 alussa. Sopimus tutkimuksen aloittamisesta allekirjoitetaan myöhemmin.

ECHP:n yleisenä tavoitteena on selvittää Euroopan Unionin sisämarkkinoiden vaikutuksia kotitalouksien elinoloihin ja hyvinvointiin. Tärkeällä sijalla ovat tällöin työmarkkinoiden ja työolosuhteiden kehittäminen. Tämä näkyy myös ECHP:n sisällön painotuksena: suuri osa kysymyksistä koskee työtä. Toinen erityisen tärkeäksi koettu elinolojen mittari tutkimuksessa ovat tulot. ECHP:n tietosisältö jakautuu karkeasti ottaen seuraaviin osiin:

- Demografinen tausta ja historia
- Asuminen
- Taloudellinen tila
- Taloudellinen ja muu toiminta
- Työ
- Tulot
- Sosiaaliset suhteet
- Terveys

Vaikka tulot ja työ kattavatkin suuren osan tutkimuksen sisällöstä, on tutkimuksen suurimpia hyötyjä se, että se antaa laaja-alaisen kuvan EU-kansalaisten hyvinvoinnista. Yhtälailla tärkeitä ovat tiedot esimerkiksi koulutuksesta, muuttoliikkeestä, asumisesta ja terveydestä. Tutkimuksen sisältö muistuttaa hyvin paljon pari vuotta sitten tehtyä Elinolot/Kotitaloustutkimusta, vaikka kysymysten painotus on erilainen. Itse asiassa Elinolot/Kotitaloustutkimuksen tiedot kattoivat noin puolet ECHP:n kysymyksistä. Tämän johdosta monet uuden tutkimuksen kysymyksistä ovat tuttuja entuudestaan.

Toinen tutkimus, jota ECHP muistuttaa sisällöltään on EU-työvoimatutkimus. Itse asiassa monet käsitteet ja osittain jopa kysymykset ovat samoja. Tähän asiaan on viitattu myös oheisissa kysymyskohtaisissa ohjeissa.

ECHP ja EU-työvoimatutkimus ovat taustaltaan yhteneviä myös siinä, että molemmat tutkimukset pyritään tekemään mahdollisimman samanlaisina kaikissa EU-maissa. Toisin sanoen samat kysymykset esitetään vastattaviksi kussakin maassa. Aivan loppuun asti tätä yhtenäistämistä ei voida viedä, koska esimerkiksi tulonsiirtojärjestelmät vaihtelevat eri maissa.

Mahdollisimman yhtenäinen tutkimus merkitsee myös mahdollisimman yhtenäisiä tutkimusmenetelmiä. Tutkimus tehdään käyntihaastatteluna, tosin myös puhelimen käyttö on sallittua. Meidän suomalaisten kannalta yhtenäisyystavoite aiheuttaa sen

uuden ja oudon tilanteen, että myös aikaisemmin rekistereistä kerätyt tiedot on nyt haastateltava. Syynä on se, että laajat ja kattavat rekisteriaineistot ovat hyvin harvinaisia muualla Euroopassa. Suomea vastaavia systeemeitä on tällä hetkellä ainoastaan muilla pohjoismaisilla jäsenvaltioilla, Tanskalla ja Ruotsilla. Tavoitteenamme on kuitenkin osoittaa mahdollisimman pikaisesti EU:lle, että rekisteriaineistot ovat vähintään yhtä hyvä tietojenlähde (jos ei parempikin) kuin haastattelut erityisesti tulotietojen kohdalla. Tätä varten tarvitsemme molemmilla tavoin kerättyä tietoa, joten ainakin ensimmäisellä tutkimuskierroksella haastatellaan myös rekistereistä saatavat tiedot.

Suomessa kaikki tiedot kerätään CAPI-haastatteluina.

Suomessa ECHP:n tiedot kerätään yhdessä Kotitaloustutkimuksen kanssa. Järjestely on periaatteessa samantapainen kuin aikaisemmassa Elinolot/Kotitaloustutkimuksessa. Erona on nyt se, että haastattelu aloitetaan aina Kotitaloustutkimuksella. ECHP:n sisältö jakautuu kotitalouskohtaiseen osaan ja jäsenkohtaiseen osaan. Jäsenkohtainen osa esitetään erikseen kullekin kotitalouden 16 vuotta täyttäneelle jäsenelle. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että haastatteluajat erilaisissa kotitalouksissa saattavat vaihdella runsaasti.

ECHP-tutkimuksessa on Suomessa mukana noin 5 000 kotitaloutta. Koko EU:n alueelta pyritään tutkimukseen saamaan mukaan (kato poislukien) noin 60 000 kotitaloutta.

Kuten nimikin kertoo ECHP (P=Panel) on paneelitutkimus. Kunkin kotitalouden on tarkoitus ainakin nykyisten suunnitelmien mukaan osallistua tutkimukseen kolmena peräkkäisenä vuotena. Paneelitutkimusta käytetään siksi, että se antaa huomattavasti monipuolisemmat ja luotettavammat mahdollisuudet tulokehityksen ja esimerkiksi köyhyyden tutkimiseen kuin tavanomainen kertahaastattelu. Vanhoissa EU-maissa tutkimus tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 1994, joten vuosi 1996 on näillä näkymin nykyisen paneelin osalta viimeinen. Jollei paneelivuosien lukumäärää lisätä, haastatellaan ensimmäisen tutkimuskerran kotitalouksia Suomessa vain kerran ECHP:n osalta.

Tutkimuksen laillisena perustana on EU-komission päätös. Komissio osallistuu myös tutkimuksen rahoitukseen eri jäsenmaissa. Rahoitusosuudet vaihtelevat maittain. Suomen osalta tutkimuksen rahoitus on toistaiseksi sopimatta.

Tutkimukseen annettuja tietoja sitovat samat salassapitosäädökset kuin muitakin Tilastokeskuksen keräämiä tietoja. ECHP-aineisto tarkistetaan ja muokataan Tilastokeskuksessa ja luovutetaan EU:n tilastovirastolle ilman tunnistetietoja. Tilastovirasto tuottaa eri maiden aineistoista vertailevia tilastoraportteja. Aineistoja voidaan käyttää myös tutkimustarkoituksiin. Yleisesti ottaen Tilastokeskuksen keräämää aineistoa ei kuitenkaan voida luovuttaa kenenkään ulkopuolisen käyttöön ilman Tilastokeskuksen lupaa. Myös koetutkimuksen aineisto luovutetaan EU:n tilastovirastolle.

ELINOLOTUTKIMUS 1996:N HAASTATTELULOMAKKEEN RAKENNE

KOTITALOUSHAASTATTELU

Asuminen
Lastenhoito
Kotitalouden tulot

HENKILÖHAASTATTELU

NYKYINEN TALOUDELLINEN TOIMINTA

HENKILÖT, JOTKA TYÖSKENTELEVÄT VÄHINTÄÄN 15 TUNTIA VIIKOSSA

Nyk. työpaikka	Työaika
Työn aloitusajankohta	Työsopimus
Työn löytymistapa	Luontaisedut
Aikaisempi työttömyys	Kuukausipalkka
Miksi lopetti ed. työn	Miksei työskentele
Ammatti	täysiaikaisesti
Kielitaidon tarve	Työtyytyväisyys
Toimipaikka	Poissaolot
Koulutus	Sivutyö
Eläkemaksut	Lisätyön etsiminen

HENKILÖT, JOTKA EIVÄT OLE TYÖSSÄ TAI TYÖSKENTELEVÄT VÄHEMMÄN KUIN 15 TUNTIA VIIKOSSA

Nykyinen toiminta	Työttömyyskorvaus
Työn etsiminen (jos ei työssä)	Yhteydenotot työnvälitykseen
Ammatti	Miksei hyväksynyt jottua työtä
Toimiala	Entisen työn lopetus ajankohta
Miksei työskentele täysiaikaisesti	Entinen ammatti
Kuukausipalkka	Entinen toimipaikka
Uuden tai lisätyön etsiminen	Miksi lopetti ed. työn
	Eläkemaksut

SOSIAALISET SUHTEET

NYKYINEN TAI VIIMEAIKAINEN KOULUTUS

TOIMINTA VIIMEISEN KALENTERIVUODEN AIKANA

HENKILÖKOHTAISET TULOT

Kuukausipalkka	Saadut tulonsiirrot
Ylityöansiot	Pääomatulot
Ylim. ansiot	Veronpalautukset
Ammatinharjoittajatulot	

TERVEYS

HENKILÖKOHTAISET TAUSTATIEDOT

Syntymävuosi	Ensimmäinen työpaikka
Sukupuoli	Aikaisempi työttömyys
Kansalaisuus	Koulutus
Siviilisääty	Tytytyväisyys
Muuttotiedot	

2. TYÖVÄLINEET

2.1. Tutkimuksen materiaali

- kohdelomakkeet
- capi-lomakkeet: -- Kotitaloustutkimus 1995 I paneeli (TU12)
 - Elinolotutkimus 1996 (EHP) (EL96)
 - Hushållsundersökningen 1995 panel I (TU13)
 - Undersökningen om levnadsförhållanden 1996 (EL97)
- työohje
- vastauskortit
- kohdekirjeet (kahdenlaisia)
- taskutilasto: Suomi ja muut EU-maat

2.1.1. Haastattelulomakkeet

Elinolotutkimus 1996 (tutkimuskokonaisuuden nimi kenttävaiheessa) tiedonkeruussa, joka koostuu yhdistetystä Kotitaloustutkimuksen I paneelistä ja EHP:stä on kaksi erillistä haastattelulomaketta. Haastattelu aloitetaan aina Kotitaloustutkimuksen lomakkeella, joka on projektivalikossa nimetty Kotitaloustutkimus 1995 I paneeli. EHP:n haastattelulomake on projektivalikossa nimellä Elinolotutkimus 1996.

2.1.2. Työohjeet

Kotitaloustutkimuksen lomakkeen kysymyskohtaisia ohjeita ei ole otettu mukaan tähän työohjeeseen. Kysymyskohtaiset ohjeet löytyvät Kotitaloustutkimuksen II paneelin työohjeesta (sivut 9–31). Kaikilta muilta osin noudatetaan koko tutkimuskokonaisuuden osalta tätä Elinolotutkimus 1996 työohjetta.

2.1.3. Kohdelomake

Kohdelomake vastaa muodoltaan ja sisällöltään haastattelijan käsikirjassa (kohta 3.2) mainittua kotitalouksiin kohdistuvien tutkimusten kohdelomaketta.

Kohdehenkilö on ilmoitettu kohdelomakkeen B osassa sekä uudelleen kohdassa C ensimmäisenä. Tämän kohdehenkilön kotitalous on tutkimuksen kohteena. Kohdassa C on muina jäsenenä mainittu enintään yhdeksän samassa asunnossa otoksen poimintahetkellä asunutta henkilöä. Kotitalouden muodostaminen tapahtuu vasta haastattelussa.

Kohdelomakkeelle merkitään kotitalouden muuttuneet tiedot, esim. osoite korjataan. Kotitalouden rakenteessa tapahtuneet muutokset korjataan myös kohdelomakkeelle. Kotitalouteen kuulumattomien henkilöiden nimet vedetään yli ja uudet / puuttuvat henkilöt lisätään. Lisättävistä henkilöistä kohdelomakkeelle kirjoitetaan jäsennumero, nimi ja syntymävuosi. Jäsennumeroksi annetaan seuraava vapaa numero. Poistetun henkilön jäsennumeroa ei saa käyttää. **Sekä poistettavan että**

lisättävän henkilön nimen perään merkitään muutoksen ajankohta, kuukausi ja vuosi, esim. 3/96.

Kohdelomakkeen D-osaan täytetään kaikki yhteydenottotiedot niin huolellisesti, että sieltä tarvittaessa pystytään jälkikäteen laskemaan yhteydenottojen määrä. Yhteydenottotiedoista tulee selvitä haastattelutapa sekä myös uusintayhteydenotot esim. jos jonkun kotitalouden jäsenen henkilökohtainen haastattelu tehdään erikseen puhelimitse tai jos haastattelua muuten täydennetään. **Kohdelomakkeen E-rivin varalle lokeroon merkitään montako käyntiä kotitalouteen tehtiin (myös käynnit, joilla ei tavattu ketään).** Sama käyntimäärätieto kysytään ECHP:n henkilöosuuden lopussa.

Katotapauksissa huomautuksia kohtaan kirjoitetaan yksityiskohtainen kadon syy. Myös osittaiskadon eli yksittäisen henkilön poisjäämisen (16 vuotta täyttäneet) syy kirjataan kohdelomakkeelle. Jos koko kotitalous jää kadoksi, kohdelomakkeelle merkitään päivämäärä, jolloin kato on tehty koneelle.

E-rivin kuntakoodi muutetaan, jos pysyvä asuinkunta (jossa pääosa kotitaloudesta asuu) on muuttunut.

Lopputulostiedoksi E-riville merkitään 01, jos koko kotitalous (kaikki vuonna 1979 tai aikaisemmin syntyneet) on saatu haastateltua ja 02, jos yksikin haastateltavista jäsenistä on jäänyt kadoksi.

Viikon numeroa ja kestoja ei kohdelomakkeelle merkitä.

Kohdelomakkeet palautetaan keskusyksikköön heti haastattelun jälkeen.

3. TUTKIMUKSEN OTOS

Elinolotutkimus 1996 tutkimusyksikkönä on kotitalous. Kotitalousotos muodostetaan (kohde)henkilöotoksen avulla.

Otoksen kohdehenkilöt on poimittu väestön keskusrekisteristä 15 vuotta täyttäneistä henkilöistä. Tämän jälkeen on rekisteristä haettu kohdehenkilöiden kanssa samassa osoitteessa asuvat henkilöt.

Menetelmä ei ole puutteellisten tietojen tai käsite-erojen vuoksi tarkka.

Väestörekisterissä samassa osoitteessa asuvat muodostavat asuntokunnan, mikä ei kuitenkaan vastaa täysin kotitalouskäsitettä. Kohdelomakkeella saattaa olla henkilöitä, jotka eivät kuulu kotitalouteen. Samoin kotitalouteen saattaa kuulua henkilöitä, jotka eivät ole kohdelomakkeella. Muutokset kotitalouden rakenteessa merkitään kohdelomakkeelle.

Haastattelija muodostaa kotitalouden haastattelutilanteessa selvittämällä henkilöt, jotka kuuluvat samaan kotitalouteen kohdelomakkeella olevan kohdehenkilön kanssa.

Otoskoko on noin 5700 kotitaloutta. Otos on kotitaloustutkimukselle (paneelitutkimus) uusi paneeliosa, joka haastatellaan vuoden päästä uudelleen.

Otanta-asetelma on ns. ositettu otanta. Ositus on tehty sosioekonomisen aseman ja tulojen mukaan, jotta tutkimus kohdistuu paremmin tulosten kannalta tärkeisiin tulonsaajaryhmiin. Osituksen avulla voidaan eri sosioekonomisiin ryhmiin tai tuloluokkiin kuuluville kotitalouksille määritellä erilaiset poimintatodennäköisyydet. Näin saadaan tutkimukseen mukaan riittävästi tulosten tarkkuuden kannalta tärkeitä kotitalouksia. Näitä ryhmiä ovat yrittäjä- ja maanviljelijäkotitaloudet sekä suurituloiset kotitaloudet.

Sosioekonomisia tuloluokkia otoksessa on 12. Ohessa esimerkkinä kotitaloustutkimuksen II paneelin poimintaluokkien määrittely:

Poiminta- luokka	Sos.ekon.ryhmä	Tuloluokkarajat (valtionveronalaiset tulot) mk/vuosi	
1	palkansaajat	0	– 97 000
2		97 001	– 132 000
3		132 001	– 201 000
4		201 001	–
5	yrittäjät	0	– 111 000
6		111 001	–
7	maanviljelijät	0	– 93 000
8		93 001	–
9	eläkeläiset	0	– 69 000
10		69 001	–
11	muut	0	– 74 000
12		74 001	–

Otoshenkilöiltä ja otoskotitalouksilta saatujen tietojen perusteella voidaan tilastollisin menetelmin arvioida koko väestöä koskevia ilmiöitä. Jokainen otoksen kotitalous tai henkilö edustaa joukkoa maan muita samankaltaisia kotitalouksia tai henkilöitä.

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1. Kenttätyöaika

Tutkimuksen kenttätyöt aloitetaan heti koulutuksen jälkeen helmikuun alussa materiaalin tultua. **Kenttätyöaika päättyy 31.4.1996.** Pyri tekemään haastattelut mahdollisimman etupainotteisesti, jotta huhtikuun viimeiset kaksi viikkoa voisi käyttää ”varaviikkoina” hankalasti tavoitettavia ja siirtyviä tapauksia varten.

4.2 Kohteena olevan henkilön tavoittaminen

Koska tutkimus perustuu henkilöotokseen, on kohteena olevaa henkilöä jäljitettävä. Jos kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi joko omalla toimialueella tai sen ulkopuolella, on uusi osoite aina pyrittävä selvittämään. Uuden osoitteen selvittää se haastatteliija, jolle kohde on alunperin lähetetty.

Jos kohdehenkilö asuu tilapäisesti poissa, mutta kuuluu edelleen kohdelomakkeelle merkittyyn kotitalouteen, haastatellaan tätä hänen kotitalouttaan. Kohdehenkilön tiedot voidaan haastatella puhelimitse. Jos haastattelua ei voi tehdä puhelimitse, tiedot kysytään sijaisvastaajalta.

Tilapäisesti muualla asuvia, mutta edelleen kotitalouteen kuuluvia henkilöitä ovat:

- varusmiehet ja kertausharjoituksissa olevat
- toisella paikkakunnalla opiskelevat koululaiset ja opiskelijat, silloin kun he elävät vanhempiensa tuloilla
- muualla koti- tai ulkomailla tilapäisesti työssä olevat
- sairaalahoidossa olevat (tilapäisesti)
- lomalla tai matkoilla olevat

Tietysti myös näitä henkilöitä on jäljitettävä, mikäli he muodostavat yhden hengen kotitalouden.

Jos kohdehenkilö on kuollut vuoden 1995 aikana eli hän ei ole kuulunut kotitalouteen enää 31.12.1995, kotitaloutta ei haastatella. Mutta jos kohdehenkilö on kuollut vuoden 1996 aikana eli hän on kuulunut kotitalouteen vielä 31.12.1995, kotitalouden muita henkilöitä haastatellaan.

Samoin menetellään laitoksissa asuvien kohdehenkilöiden kanssa. Mikäli he kuuluivat kotitalouteen 31.12.1995, he kuuluvat tutkimuksen perusjoukkoon ja heidän kotitalouttaan haastatellaan. Sen sijaan, jos he kuuluivat 31.12.1995 laitospöestöön, ei haastattelua tehdä heille, eikä sille kotitaloudelle, josta he ovat muuttaneet.

Laitospöestöön kuuluvia ovat vanhainkodeissa, pitkäaikaisesti sairaalassa, koulukodissa tai vankilassa olevat tms. Vanhusten palvelutaloissa asuvat eivät sen sijaan kuulu laitospöestöön.

HUOM! Laitoksia eivät ole opiskelija-asuntolat eivätkä työsuhdeasuntolat. Laitospöestöön eivät myöskään kuulu laitoksissa työskentelevät henkilöt, vaikka heidän asuntonsa olisikin laitoksen yhteydessä. Näillä kotitalouksilla on yleensä oma ruokataloutensa. Laitospöestöön eivät myöskään kuulu asevelvollisuuttaan suorittamassa olevat.

Ota aina yhteyttä keskusyksikköön, jos kohdekotitalous on muuttanut oman toimialueesi ulkopuolelle.

Jos kohdehenkilö kieltäytyy haastattelusta, pyritään muut kotitalouden jäsenet haastattelemaan. Jos koko kotitalous uhkaa jäädä kadoksi, pyritään saamaan edes kotitaloustutkimuksen haastattelu, joka olisi tällöin mahdollista tehdä myös puhelimitse.

4.3. Haastattelusta sopiminen

Kotitalouteen lähetetään kohdekirje ja taskutilasto. Kohdekirje suositellaan osoitettavaksi kaikille kotitalouden vuonna 1979 tai aikaisemmin syntyneille jäsenille. Esitettä tutkimuksesta ei ole laadittu. Esitteen korvaa ”Suomi ja muut EU -maat” - taskutilasto.

Tutkimuksessa kerätään erikseen koko kotitaloutta koskevia tietoja ja lisäksi kaikki 16-vuotta täyttäneet (v. 1979 tai aikaisemmin syntyneet) henkilöt haastatellaan henkilökohtaisesti. Haastatteluajankohta pyritään sopimaan niin, että kaikki erikseen haastateltavat kotitalouden jäsenet olisivat paikalla.

4.4. Varsinainen haastattelu

Elinolotutkimus 1996 koostuu kahdesta erillisestä haastattelulomakkeesta, Kotitaloustutkimuksen I paneelin lomakkeesta ja ECHP:n lomakkeesta. ECHP:n lomakkeella on kotitalouskohtainen osa sekä henkilökohtainen osa.

Haastattelu aloitetaan aina kotitaloustutkimuksella, josta tulee viittauksia ECHP:n lomakkeelle. Kotitaloustutkimuksen kysymysten jälkeen lomake päätetään normaalisti ja palataan projektivalikkoon, josta valitaan seuraavaksi ECHP:n lomake ja jatketaan haastattelua.

ECHP:n kotitalousosa haastatellaan kotitalouden ns. **viitehenkilöltä** (huom! on eri asia kuin kohdehenkilö, jota käytetään vain kotitalouden muodostamisessa). Viitehenkilön ominaispiirteitä käytetään tietoja luokiteltaessa tai esim. jos jokin kysytty etuus koskee useampaa kotitalouden jäsentä eikä sitä pystytä jakamaan jäsenkohtaisesti, merkitään se viitehenkilölle.

Ensisijaisena kotitalouden viitehenkilönä pidetään kotitalouden päämiestä, joka on henkilö, joka pääasiassa vastaa talouden toimeentulosta. Viitehenkilönä voi myös olla päämiehen puoliso tai vanhin kotitalouden jäsen. Jos viitehenkilöstä ei päästä yksimielisyyteen, asian ratkaisee kotitalous itse. Tällöin viitehenkilöksi tulee henkilö, joka parhaiten osaa vastata kotitalouden asioista.

Tärkeintä on, että viitehenkilöksi valittu todella vastaa koko kotitaloutta koskeviin kysymyksiin.

Henkilökohtainen haastattelu tehdään erikseen jokaiselle vuonna 1979 tai aikaisemmin syntyneille talouden jäsenille.

ECHP:n capi-lomakkeella, haastateltavan valintavalikossa näkyvät ne kotitalouden jäsenet, joille tehdään erillinen henkilöhaastattelu. Haastateltavat voidaan valita valintavalikosta missä järjestyksessä tahansa.

Haastattelu pyritään tekemään ensisijaisesti **käyntihaastatteluna**. Jos koko kotitalouden tietoja ei saada kerralla, voi kotitalouteen tehdä toisen käynnin.

Puhelinhaastattelua voidaan käyttää tutkimuksessa **täydennys**haastatteluna, jos kotitalouden jonkin jäsenen tiedot muuten jäisivät saamatta. Puhelinhaastattelun voi tehdä myös yhden hengen taloudelle, jos talous muuten jäisi kadoksi.

Jos kotitalouden jonkin jäsenen tietoja ei pystytä saamaan käynnillä eikä puhelimitse, voidaan käyttää sijaisvastaajaa. Sijaisvastaajan tulee olla saman kotitalouden aikuinen. Sijaisvastaajaan tulisi kuitenkin turvautua ainoastaan “viime hädässä”, koska henkilökohtaisessa osassa on myös mielipidekysymyksiä, joita ei voi esittää sijaisvastaajalle.

Lomakkeelle on rakennettu hyppyjä sijaisvastaajaa varten. Jos vastaajaksi merkitään sijaisvastaaja ei mielipidekysymyksiä tule lainkaan kysyttäväksi.

Muihin kohtiin, joihin sijaisvastaaja ei osaa vastata merkitään EOS = FN + ALT+8.

Kieltäytyneen henkilön tietoja ei saa kysyä sijaisvastaajalta, vaikka muut kotitalouden jäsenet haastatellaankin.

4.5. Kadon pienentäminen

Jollei kohdetta tavoiteta sovittuna aikana, jätetään käyntikortti, jossa ilmoitetaan, että otat lähiaikoina uudelleen yhteyttä. Toinen käynti tehdään ilman etukäteisilmoitusta. Lisäkäyntejä voi tehdä, jos niistä ei aiheudu oleellisia kustannuksia. Jos kolmas käynti ja jatkokäynnit aiheuttavat oleellisia lisäkustannuksia, on niistä neuvoteltava oman alueen yhteyshenkilön kanssa.

5. YLEISIÄ OHJEITA

5.1. Katojen merkitseminen koneelle

Jos **koko tutkimus** jää kadoksi, tehdään kato pelkästään kotitaloustutkimuksen lomakkeelle. Avataan haastattelu ja tallennetaan kohdenumero, **vastataan kotikuntaa kysyvään kysymykseen**, jonka jälkeen haastattelu keskeytetään ja tehdään kato. Näistä tapauksista kohdelomakkeelle merkitään vielä päivämäärä, jolloin kato on tehty koneelle.

Osittaiskato (joku kotitalouden haastateltavista henkilöistä jää kadoksi) merkitään ennen henkilöhaastattelun alkua kysymyksessä “VASTAAKO XX?” merkitsemällä vaihtoehto 3 (= kato) valikossa, jossa selvitetään kuka vastaa.

HUOM! Osittaiskatoa ei saa missään tapauksessa tehdä haastattelun keskeytyksen kautta, koska tällöin muutkin kotitalouden jäsenet menevät kadoksi.

Jos **kotitaloustutkimus saadaan, mutta koko ECHP jää kadoksi**, avataan ECHP-lomake, keskeytetään haastattelu ja tehdään kato.

5.2. Haastattelun keskeytyminen

Jos joudut haastattelemaan jonkun kotitalouden jäsenen erikseen jälkikäteen (esim. puhelimessa) keskeytetään haastattelu **haastateltavan valintavalikossa**.

Keskeytyksen syyksi merkitään “1. KÄSITTELYÄ JATKETAAN, TULEE TÄYDENNYKSIÄ”. Lomakkeelle palataan yhteydenoton kautta, valitaan kohde ja painetaan enter, jolloin tullaan lomakkeen alkuun. Vastataan lomakkeen kysymykseen mitä ollaan tekemässä ja myös kuitataan kysymys K1, tämän jälkeen päästään **END**-näppäimellä edellisen haastattelun loppuun eli haastateltavan valintavalikkoon, josta jatketaan normaalisti haastattelua. Valintavalikossa on jo haastateltujen nimien edessä on ‘**’ ja mahdollisten osittaiskatojen edessä ‘%%’.

Jos puuttuva haastattelu jää kuitenkin kadoksi, on siitä muistettava tehdä koneelle osittaiskato.

Samalla tavalla menetellään jos haastattelu keskeytyy **kesken henkilöhaastattelun** (ja haastattelua jatketaan myöhemmin). Keskeytetään haastattelu normaalisti, keskeytyksen syyksi merkitään “1. KÄSITTELYÄ JATKETAAN, TULEE TÄYDENNYKSIÄ”. Lomakkeelle palataan normaalisti yhteydenoton kautta, vastataan kysymykseen mitä ollaan tekemässä ja kuitataan enterillä K1, jonka jälkeen painetaan **END**-näppäintä ja ollaan siinä kohtaa, johon henkilöhaastattelu viimeksi keskeytettiin ja jatketaan normaalisti haastattelua.

Jos suljetulle (lopetettu normaalisti eli haastattelu valmis) ECHP -lomakkeelle joutuu menemään “tutki lomakkeen” kautta täydentämään tai muuttamaan, tulee olla huolellinen, jotta korjaukset tulee oikealle henkilölle. Lomaketta on tällöin selattava läpi henkilö henkilöltä. Henkilön nimi näkyy kysymyksen yläalaidassa.

5.3. Seuraavan haastatteluajankohdan esittely I paneelin kotitalouksille

Haastattelun lopuksi kerrotaan vastaajille, että heitä tullaan haastattelemaan vuoden kuluttua uudelleen. Tällöin tullaan haastattelemaan kotitaloustutkimuksen tiedot. Tässä vaiheessa ei ole vielä tietoa ECHP:n jatkumisesta tälle paneelin osalle.

5.4. Lomakkeiden palautus

Vastaukset lähetetään modeemin avulla vähintään kaksi kertaa viikossa ilta- tai yöaikaan. Kohdelomakkeet palautetaan samaan tahtiin.

5.5. Yhteyshenkilöt

ECHP:n tietosisältöön liittyvistä asioista vastaavat Irmeli Penttilä (1734 3253) ja Ari Tyrkkö (1734 3261). Kotitaloustutkimuksen tietosisällön osalta vastaavat Tapani Petrola (1734 3426) ja Veli-Matti Törmälehto (1734 3680). Mikrojen toimintaan ja kenttätöyöhön liittyviin asioihin vastaa oman alueesi aluepäällikkö ja kenttäsihteeri.

5.6. Töiden laskutus

Työt laskutetaan projektinumerolla EL 96.

6. ELINOLOTUTKIMUS 1996:N KYSYMYSKOHTAISET OHJEET

6.1. Yleisiä ohjeita

Maiden kulttuurierot ja elinolot yleensä vaikuttavat siihen, miten joitakin asioita voidaan kysyä eri maissa. Tämän tutkimuksen kysymykset on alunperin tehty englanninkielellä, jotka on sitten sovitettu Suomen oloihin.

Kotitalouden kokoonpano kysytään tulonjakotilaston lomakkeella vuoden lopun tilanteen mukaan. ECHP:n tarpeisiin tarvitaan tilanne **haastatteluhetkellä**. Siksi kokoonpano pitää päivittää haastatteluhetkeen ECHP:n puolella. Myös esimerkiksi asunto ja ammatti kysytään ECHP:ssä haastatteluhetkellä, kun ne ovat tulonjaon osassa vuoden lopun tilanteesta. Tulonjaon lomakkeella ensin saatua tietoa onkin ECHP:n kysymysten muotoilussa käytetty hyväksi kysymysten sujuvoittamiseksi.

Lomakkeella on muutamia kysymyksiä siitä, onko tämä ensimmäinen haastattelu vai onko kohde jo haastateltu aikaisemmin. Vastaa näihin aina, että kysymyksessä **on ensimmäinen haastattelu**. Lomaketeknisistä syistä tätä kohtaa ei voitu poistaa.

Kysymyksiin kuuluvia **kortteja** käytetään sitä mukaa kun ne tulevat vastaan. Kaikkia kortteja ei aina tarvita, vaan niistä osa voi jäädä pois hyppyjen vuoksi. Esimerkiksi vain yrittäjiltä kysytään voittoa tai osa-aikatyötä tekeviltä syytä osa-aikatyön tekemiseen. Seuraa vain oikeaa kortin numeroa.

Yleisohje tulojen kysymisestä. Lomakkeella kysytään erilaisia tuloja kuten palkkoja, voittoa yrityksestä, kotitalouden yhteenlaskettuja tuloja. Ensin kysytään aina se, osaako vastaaja vastata suoralta kädeltä. Jos hän osaa, kysytään markkamäärä. Jos hän ei mielestään osaa vastata, kysytään markkamäärä luokiteltuna.

Muiden maiden kokemus tulojen kysymisestä tällä tavoin on, että vastaaja pääsee liian helposti vastaamaan tiedon luokiteltuna. Tarkoitus on kuitenkin alunperin ollut, että tuloerä saataisiin ensisijaisesti suoraan markkamääränä (filtterissä valinta: "osaa antaa summan") ja vasta toissijaisesti luokiteltuna. Menettelytapaohje tässä onkin, että luokitellun tiedon kysymiseen ei mentäisi liian nopeasti, vaan tällaisen kysymyksen kohdalla koetettaisiin hienovaraisesti saada haastateltavalta itseltään kyseinen markkamäärä.

Eri jäseniltä tuloja kysyttäessä on tärkeätä, että sama tulo ei esiinny päällekkäisesti usealla jäsenellä. Etenkin yrittäjien kohdalla tämä voi tapahtua, jos perheessä on useampi samassa yrityksessä työskentelevä jäsen. Periaatteena on, että kotitalouden yhteiset tai useammalle jäsenelle tulleet tulot kirjataan viitehenkilölle (jonka määrittely toisaalla tässä ohjeessa). Muiden jäsenten yhteiset erät koetetaan jakaa jäsenille. Nämä tapaukset saattavat tulla eteen varsinkin sosiaalietuuksia, pääomatuloja, raha-apua tai yrittäjätuloa kysyttäessä.

6.2 Kotitalouskohtaiset kysymykset

H03002–H03006 KoKys 2–6 Asuinpaikka

Kysymysten tarkoituksena on saada tietoa haastateltavan liikkumisesta tietyn alueen (kunta, maa) sisällä.

Kysymyksessä 6 on tärkeätä, että muuton syy luokitellaan 1) työhön liittyviin, 2) asumiseen liittyviin ja 3) muihin henkilökohtaisiin syihin. Näytön vaihtoehtoisissa on siten hieman kuvattu, mitä nämä syyt voisivat tarkemmin olla. Vastaajan täytyy päättellä, mihin näistä kolmesta ryhmästä tärkien muuton syy kuuluu.

H03007–H03008 KoKys 7–8 Talotyyppi ja huoneluuku

Haastatteluohjeet ovat samat kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksissä TjKys 118–119. Kerrostaloista halutaan myös asuntojen lukumäärä (alle 10, 10 tai enemmän), jotta saadaan tieto suurehkoista asutokomplekseista.

Kysymyksessä 8 yrityksen toimitila tai huone otetaan mukaan huoneiden lukumäärään vain siinä tapauksessa, että sitä tai niitä käytetään todella myös yksityiskäytössä. Pelkästään yrityksen toimintaan käytettyjä tiloja ei oteta mukaan. Jos asunnon keittotila toimii myös muuna tilana (esim. tupa tai ruokailuhuone), otetaan se huoneiden lukumäärään mukaan. Erillistä keittiötä ei sen sijaan oteta mukaan (ks. määritelmä seuraavassa kohdassa.).

H03009–H03014 KoKys 9–14 Asunnon varusteet

Erillinen keittiö: Ruoanvalmistukseen tarkoitettu tila katsotaan keittiöksi, jos sen lattian kokonaispinta-ala - tiskipöytien, kaappien yms. viemä tila mukaanluettuna - on vähintään 7 m² ja siihen tulee päivänvalo suoraan ikkunasta.

Keittiöksi katsotaan myös tupa, ns. tupakeittiö, avokeittiö ja baarikeittiö + keittokomero, jos niiden lattiapinta-ala on vähintään 7 m² ja niissä on ikkuna.

Mukaan ei lasketa keittokomeroa (pienempi kuin 7 m² eikä omaa ikkuna), keittokaappia, keittonurkkausta tai yhteisen keittotilan käyttömahdollisuutta.

Keskuslämmitys: Keskuslämmitys voidaan yleisesti ottaen jakaa kolmen tyyppiseen lämmitystapaan. Vesikeskuslämmityksessä rakennusta lämmitetään kiertävällä vedellä, ilmakekuslämmityksessä kiertävällä ilmalla. Suorassa sähkölämmityksessä rakennusta lämmitetään suoraan sähköverkkoon kytketyn lämpöpatterin tms. avulla. Keskuslämmitykseksi ei sen sijaan lueta uuni- tai kamiinalämmitystä, jossa lämmitys tapahtuu puilla tai muulla polttoaineella lämpöä varastoivan muurin (uunin) avulla.

Ulko-oleskelupaikka: Tähän sisältyvät myös jaetut tai yhteiset puutarhat, kattopuutarhat, patiot, kuistit tai suuret ulkoparvekkeet. Eivät kuitenkaan ranskalaiset parvekkeet.

H03015–H03023 KoKys 15–23 Asunnon puutteet

Kysymyksen tavoitteena on selvittää haastateltavan omia tuntemuksia: Kokeeko hän itse jonkin luetelluista kohdista ongelmaksi asunnossaan. Kysymyksessä ei viitata yleisiin, objektiivisiin standardeihin siitä, mikä katsotaan ongelmaksi.

Naapureiden aiheuttama melu kattaa sisältä kuuluvan melun. Kaikki muu melu tulee katu- tms. melun kohtaan.

Pimeys tai valon puute: Vastaus on 'kyllä', jos haastateltava kokee jonkin asuntonsa huoneista liian pimeäksi, ei välttämättä kaikkia.

Riittävien lämmitysmahdollisuuksien puute: Kysymyksellä tarkoitetaan lähinnä lämmitysvälineiden ja -menetelmien aiheuttamia ongelmia. Myös korkeat lämmityskustannukset voivat olla puute, mikäli ne ovat tyypillisiä ko. lämmitysjärjestelmälle ja rajoittavat haastateltavan asunnon lämmitystä.

H03024 KoKys 24 Asunnon hallintaperuste

Kysymys sisältää vaihtoehdot 'Omistaja - Vuokralainen, maksaa vuokraa - Vuokralainen, ei maksa vuokraa'. Tässä vuokralainen saa olla pää- tai alivuokralainen. Erottelu tehdään vain siinä, maksaako vuokraa. Vuokraa ei makseta esim. silloin, jos on saanut työsuhdeasunnon ilmaiseksi tai esim. vanhemmat antavat asunnon vuokratta. Sen sijaan, jos asukas saa asumistukea koko vuokran verran, hänet merkitään kuitenkin vuokranmaksajaksi. Haastatteluohje on muuten sama kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksissä TjKys 113.

H03028 KoKys 28 Asumismenojen raskaus

Asumismenoilla tarkoitetaan kysymyksessä kaikkia asumiseen liittyviä menoja, esim. lainan lyhennyksiä ja korkoja, yhtiövastikkeita, vuokria, energia- ja vesimaksuja, kiinteistöveroja jne.

H03029 KoKys 29 Asumisen tuki

Asumistuella tasoitetaan pienituloisten asumiskustannuksia. Sitä voivat saada sekä omistusasunnossa että vuokralla asuvat. Tämä KoKys 29 esitetään omistusasujille.

Kansaneläkelaitos maksaa asumisen yleistä tukea. Kansaneläkkeen, rintamasotilaseläkkeen ja yleisen perhe-eläkkeen saajat voivat saada KELAn eläkkeensaajien asumistukea. Opiskelija voi saada opintotuen asumislisää. Myös asevelvollisen perhe voi saada sotilasavustuksen asumisavustusta. Yleensä perhe voi saada kerrallaan vain yhtä tukimuotoa.

H03030 KoKys 30 Vuokranantaja

Asunto voi olla kenen tahansa kotitalouden työnantajan tarjoama työsuhdeasunto. Jos yhdistys, valtio tai kunta on tarjonnut asunnon vuokralle työnantajana, se merkitään työnantajalta saaduksi.

H03031–H03032 KoKys 31–32 Vuokra

Vuokramenot kysytään bruttona lukien mukaan erilaiset samassa yhteydessä maksetut käyttömaksut (esim. lämmitys, sähkö, sauna, vesi). Merkitse kohtaan H03031 vuokraksi nolla vain silloin, kun asunto on saatu esim. sukulaisen, työnantajan yms. kautta ja siitä ei koidu mitään menoja haastateltavalle tai hänen taloudelleen.

Vuokrasta ei myöskään vähennetä saatua asumistukea. Jos jostakin syystä tietää vuokran vain tuen vähentämisen jälkeen, merkitse se sille varattuun kohtaan H03032.

H03033–3039 KoKys 33–39 Muut asumismenot

Tähän tulevat vain vuokran lisäksi maksetut menot = Kyllä. Jos maksettu vuokran yhteydessä, merkitään = Ei.

H03040 KoKys 40 Vuokramenojen raskaus

Vuokramenoihin luetaan vuokra ja muut erilliset asumiseen liittyvät mahdolliset maksut (ks. edellinen kysymys: esim. lämmitys, sähkö, sauna, vesi jne.).

H03041–H03043 KoKys 41–43 Asumisen tuki

Nämä kysymykset esitetään vuokralaisille. Tuen määrä kuukaudessa halutaan tällä hetkellä, mutta lisäksi halutaan tuensaantikuukaudet viime vuodelta. Näiden kahden tiedon avulla arvioidaan saatu tuki täydelle vuodelle.

Lisäksi ohje kysymyksessä 29 pätee tässäkin.

H03044–H03057 KoKys 44–57 Kestokulutustavarat

Kysymys esitetään siten, että ensin tiedustellaan, onko haastateltavalla kyseistä hyödykettä. Tämän jälkeen vastauksia tarkennetaan niiden hyödykkeiden osalta, joita vastaajalla ei ole käytössään.

'Käytössäolo' tarkoittaa omistettua, vuokrattua tai muutoin käytössä olevaa hyödykettä. Omistaminen tarkoittaa ketä tahansa kotitalouden jäsentä riippumatta siitä onko hyödyke kaikkien saatavilla. Mukaan ei lueta ammatti- tai kaupalliseen käyttöön hankittua ajoneuvoa.

'Toinen asunto' voi olla omistettu tai pitkäksi aikaa vuokrattu (esim. lomaosake). Jos kyseessä on kotitalouden omistama asunto, sitä ei lasketa mukaan, jos se on yksinomaan kaupallisessa käytössä (esim. vuokrattu oman kotitalouden ulkopuolelle). Vuokrattukin asunto tai kiinteistö voidaan katsoa toiseksi asunnoksi, jos se on edes osan vuotta kotitalouden tai jonkun sen jäsenen omassa käytössä (esim. loma-aikana).

Jos tietokonetta käytetään vain yrityksen tarkoituksiin tai ammattiin liittyen, ei sitä oteta mukaan. Jos kotitalouden jäsenet voivat käyttää sitä myös osin omiin tarkoituksiinsa, se lasketaan mukaan. Myös kannettavat koneet kuuluvat tähän, jos ne ovat henkilökohtaisessa käytössä.

H03059 KoKys 59 Muiden velkojen raskaus

Mahdolliset lainatyypit on lueteltu kysymyksessä TjKys 146. Mukaan ei lueta shekkitili- tai luottokorttivelkoja.

H03060 KoKys 60 Menojen kattaminen

Kortti K1.

H03061–H03066 KoKys 61–66 Taloudellinen tilanne

Kysymyksellä tarkoitetaan kotitalouden maksukykyä riippumatta siitä, haluaako kotitalous kyseisiä asioita vai ei (esimerkiksi kasvissyöjä ei halua lihaa). Haastateltavilta kysytään, onko heillä halutessaan varaa ko. asioihin. Vastaus on 'kyllä', vaikka se pitäisi paikkansa vain jonkun kotitalouden jäsenen osalta.

Lomia koskevalla kohdalla ei tarkoiteta sellaisia ilmaisia lomia, joilla oleskellaan esim. sukulaisten luona maksamatta mitään.

H03067–H03070 KoKys 67–70 Maksuongelmat

Merkitse rasti kohtaan 'Ei/Ei sovellu', jos kohta ei sovi haastateltavalle. Esimerkiksi omistamassaan omakotitalossa asuvalla ei ole vuokramenoja, velattomalla ei ole lainojen lyhennyksiä jne. Useimmiten tällaiset tapaukset on jo voitu poluttaa ohi tämän kohdan.

H03071–H03073 KoKys 71–73 Päivähoito

Mukaan ei oteta niitä tapauksia, joissa vanhemmat tai toinen vanhemmista (tai holhoojista) hoitaa lasta kotona. Sitä vastoin sukulaisten tarjoama lastenhoito huomioidaan. Kaikki säännönmukainen hoito = Kyllä, vaikka se olisi vain esimerkiksi kerran viikossa.

H03075 KoKys 75 Lasten omat tulot

Lapsen kotitöistä tai muusta toiselle perheenjäsenelle tehdystä työstä saamaa palkkaa ei oteta. Tähän ei myöskään oteta muualta saatuja pikkusummia eli alle 350 markkaa kuukaudessa.

Mukaan tulevat kaikki muualta saadut ansiot niin yrityksille kuin yksityisille henkilöille tehdystä työstä. Myös lapselle maksetut tulonsiirrot tähän, jos sellaisia on. Lapsilisät maksetaan kuitenkin lapsen huoltajalle, yleensä äidille. Ne tulevat henkilökohtaiseen osaan kohtaan Sosiaaliturvaetuudet (perhe-etuudet).

H03076–H03086 KoKys 76–86 Kotitalouden tulolähteet

Kortti K2 tulolähteistä ja kortti K3 markkamääristä.

Tutkimukselle on eduksi, jos kotitalouden tulot tässä kuin muissakin tulokysymyksissä saadaan suoralta kädeltä ilman korttia. Tuloja kysytään luokiteltuna vasta, jos niitä ei selvästikään saada muuten.

Nettotulo = Yhteenlasketut tulot kuukaudessa verojen ja sosiaaliturvamaksujen vähentämisen jälkeen. Huomaa, että kysymys koskee tämän hetkisiä tuloja. Mukaan tulevat kaikkien kotitalouden jäsenten tulot ja kotitalouden yhteiset tulot.

H03087 KoKys 87 Rahaa säästöön

"Jää yleensä rahaa säästöön" tarkoittaa, että kotitalous voi nykyisessä rahatilanteessaan normaalioloissa säästää. Normaalioloissa "Kyllä" = Useammin "Kyllä" kuin "Ei tai hyvin vähän".

H03088 KoKys 88 Vähimmäisnettotulo kuukaudessa

Vastaa itse harkitsee, mitä hän ymmärtää kotitaloutensa toimeentulemisella.

H03089 KoKys 89 Taloudellinen tilanne

Kortti K4.

Taloudellisen tilanteen hyvyttä tai huonoutta harkitaan kaikkien tulojen ja velkojen suhteen. Jos vastaa oli vuosi sitten eri kotitalouden jäsen, verrataan nykytilannetta vastaajan kotitaloudessa vuosi sitten vallinneeseen tilanteeseen.

H03090–H03109 KoKys 90–109 Toimeentulotuki tai muu sitä korvaava tuki

Toimeentulotuesta on määrittely tulonjaon haastatteluohjeessa kohdassa 102–105. Muulla tuella tarkoitetaan tässä lähinnä saatua maksusitoumuksia, jos ei tiedä niiden markkamääräistä arvoa, joka voitaisiin lisätä toimeentulotukeen. Tällaisia osoituksia sosiaalitoimisto antaa usein apteekkiin, huonekaluliikkeeseen ja joskus myös ruokakauppaan. Liike sitten laskuttaa sosiaalitoimistoa tämän maksusitoumuksen perusteella. Rahan sijasta sosiaalitoimisto on aikaisemmin usein antanut ruokalipukkeita, mutta niitä ei enää liene paljon käytössä. Muu tuki voi myös olla jotakin tavarana saatua.

Tämä muu tuki kuten toimeentulotukikin ovat viimesijaista apua. Kaikki kotitalouden tai sen jäsenten henkilökohtaisesti saamat toimeentulotuet laitetaan tähän kohtaan summattuna. Toimeentulotuet on perusteltua kysyä kotitalouskohtaisina, sillä niiden maksaminen jollekin henkilölle liittyy aina koko kotitalouden rahatilanteeseen.

Kaikki muut sosiaalietuudet (paitsi tämä toimeentulotuki ja toisaalta asumistuki) kysytään henkilökohtaisessa osassa. Tässä kotitalousosassa kysytyt tuet eivät saa olla toistamiseen enää henkilökohtaisessa osassa.

Jos kotitalouden rakenne on muuttunut viime vuodesta, ei saatua toimeentulotukea tarvitse ryhtyä jakamaan. Tuki merkitään sellaisenaan tämän hetkisellemme kotitaloudelle.

H03122–H03125 KoKys 122–125 Vuokratulot

Kortti K5 markkamääristä.

Koneiden vuokraus (ei yrittäjänä) myös tähän. Ei talouden jäsenten toisilleen maksamia vuokria. Markkamääräinen tieto ilmoitetaan kulujen vähentämisen jälkeen, mutta ennen verojen maksamista.

H03126–H03127 KoKys 126–127 Perinnöt tai saadut lahjat

Kortti K6.

H03131 KoKys 131 Hankinta-aikeet

Vastaaja määrittelee, mitä hän ymmärtää "suurilla hankinnoilla". Tavanomaisessa kielenkäytössä niillä tarkoitetaan kestokulutustavaroiden (esim. kodinkoneiden hankintoja), ei kuitenkaan esimerkiksi talon ostamista.

6.3 Henkilökohtaiset kysymykset

Merkitse aluksi kysymättä, vastasiko ko. henkilö edeltäviin kotitalouskohtaisiin kysymyksiin. Ohjeen mukaanhan viitehenkilö vastaa niihin pääsääntöisesti. Ks. viitehenkilön määrittely kohdassa 4.4. Varsinainen haastattelu.

P03001 HeKys 1 Työpaikka

Työhön tai taloudelliseen toimintaan katsotaan kuuluvaksi seuraavat toimet:

- toimiminen palkansaajana (ansiotyö)
- toimiminen yrittäjänä
- palkallinen oppisopimuskoulutus
- palkallinen tai palkaton työ perheyrytyksessä (avustava perheenjäsen)

Työksi ei sitävastoin lueta seuraavia aktiviteetteja:

- palkaton työ kotitalouden ulkopuoliselle henkilölle tai toiselle oman kotitalouden jäsenelle, joka ei ole yrittäjä (vaan palkansaaja)
- palkaton yhdyskuntapalvelu tai vapaaehtoistyö
- yrityksen osakkeiden omistus ilman, että itse osallistuu yrityksen johtamiseen tai toimintaan
- varusmiespalvelus tai pakollinen työ esim. erityislaitoksissa
- oman kotitalouden hoitaminen

P03002 HeKys 2 Työpaikka, josta tilapäisesti poissa

Työntekijällä on työpaikka, jos hän on etukäteen sopinut työnantajan kanssa enemmän tai vähemmän säännöllisestä työstä. Työ voi olla kokopäiväistä tai osaaikaista. Työtuntien määrä voi vaihdella, mutta jos työtä tehdään säännöllisesti ja tiettyihin aikoihin, voidaan puhua työpaikasta. Jos henkilö on poissa työstä pitkän

ajan (6 kuukautta tai enemmän), hänellä voidaan katsoa olevan työpaikka vain siinä tapauksessa, että hän saa osan palkasta poissaolonsa aikana. Henkilöillä, jotka työskentelevät erittäin kausiluonteisella alalla (esim. matkailu), ei yleensä katsota olevan työtä sesonkikauden ulkopuolella.

P03003 HeKys 3 Taloudellinen toiminta

Kysymyksessä luetellut toimintavaihtoehdot vastaavat Kotitaloustutkimuksen (kysymyksen Tjkys 19) määritelmiä.

Jos henkilöllä on useita työpaikkoja samalla kertaa, kysymykset koskevat sitä työtä, jonka kohde määrittelee päätyökseen tai johon hän käyttää eniten aikaa.

P03010 Hekys 10 Työpaikan löytäminen

Kortti H1.

Vastaukseksi merkitään tärkein työpaikan löytymistapa. Neljä ensimmäistä kategorialla koskevat pääasiassa työntekijöitä. Neljänteen kategoriaan kuuluvat kaikki ei-muodolliset tai epäviralliset työnsaantilähteet.

P03011–P03013 Hekys 11–13 Työttömyys ennen nykyistä työtä

'Nykyinen työ' tarkoittaa työntekijöillä työtä nykyisen työnantajan palveluksessa riippumatta siitä, ovatko henkilön työt muuttuneet työsuhteen kestäessä. Kuitenkin, jos aikaisemmasta muuttunut työ on aloitettu vähintään 6 kuukautta kestäneen tauon jälkeen, on se tulkittava eri työksi, vaikka työnantaja olisi säilynyt entisenä. Esimerkki: Jos palaa äitiyslomalta entiseen työhönsä, pidetään sitä samana työnä, mutta jos eri työhön, on se tietenkin uusi työ.

Yrittäjien kohdalla tässä on kysymys hänen varsinaisesta (liike)tominnastaan, vaikka se olisikin väliaikaisesti vähäistä tai muuten kausiluontoista.

Työttömyys määritellään samoin kuin pääasiallisen toiminnan yhteydessä. Jos henkilön viikottainen minimityöaika on alle 15 tuntia ja hän pitää itseään työttömänä, hänet määritellään myös kysymyksessä työttömäksi. Eli vaikka henkilö tekisikin ajoittain tai väliaikaisesti alle 15 viikkotuntia työtä, se ei estä hänen luokittelemistaan työttömäksi.

P03014 HeKys 14 Aikaisempi työpaikka

Satunnaisia pikkuhommia (esim. lapsenvahti, merkkien myynti, mainosten jako yms.) ei katsota työssäoloksi. Kotona suoritettua taloustyötä ei myöskään lueta työksi.

P03018 HeKys 18 Työn lopettaminen

Kortti H2.

P03019 HeKys 19 Työn hyvyys

Jos on ollut työstä pois (äitiysloma, opintovapaa tms.) 6 kuukautta tai enemmän, voidaan tässä verrata työtä ennen poissaoloa ja työtä takaisinpaluun jälkeen. Vaikka työ tällön olisikin periaatteessa sama, pidetään niitä tässä vertailussa eri työnä. Kuutta kuukautta lyhyempi poissaolo ei sen sijaan merkitse eri työtä ennen ja jälkeen poissaolon, jos työnantaja ja työ ovat samat.

P03020 HeKys 20 Nykyinen ammatti

Ammatin koodaus, ohje yms. ovat samat kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksessä TjKys 20-28.

P03023–P03025 HeKys 23–25 Työssä käytetyt vieraat kielet

Kielet koodataan ohjeen mukaan.

K26TUJ–P03026 HeKys 26 Nykyisen työpaikan toimiala

Se kysytään ja koodataan kuten Kotitaloustutkimuksen kysymyksessä TjKys 20-28. Myös haastatteluohje on sama.

P03027 HeKys 27 Toimipaikan koko

Toimipaikalla tarkoitetaan yhdellä sijaintipaikkakunnalla, yhden yrityksen alaisuudessa harjoitettavaa yhdenlaista taloudellista toimintaa. Esimerkiksi, jos yhdellä yrityksellä on eri toimialojen yksiköitä samalla alueella, nämä yksiköt ovat eri toimipaikkoja. Erilliset pää- ja keskuskonttorit ovat omia toimipaikkojaan, jos ne sijaitsevat erillään muusta toiminnasta.

Erillistä toimintaa harjoittavat valtion laitokset ovat aina omia toimipaikkojaan. Hajallaan sijaitsevat, vaikkakin samaa toimintaa harjoittavat ovat myös eri toimipaikkoja, esim. piirihallinnon elimet. Kunnissa vastaavast eri paikoissa sijaitsevat samaa toimintaa harjoittavat laitokset, esim. koulut ja sairaalat, ovat omia toimipaikkojaan.

Kotona työskentelevän (esim. etätö) toimipaikkana on koti tai kodin yhteydessä oleva yritys- tai liiketila. Kuitenkin kuljetusalan yksiköt ja muu liikkuva toiminta tai luetaan kuuluvaksi siihen yksikköön, josta toimintaa lähinnä johdetaan. Poikkeuksena tästä ovat laivat, jotka katsotaan omiksi toimipaikoikseen.

Jos toimipaikan määrittely on vaikeaa, kysy siitä yksiköstä, jonka vastaaja tuntee parhaiten.

Toimipaikan kokoa laskettaessa otetaan huomioon sen pysyvä henkilöstö tilapäisesti poissaolevat ja määräajaksi lomautetut mukaanlukien. Tilapäinen henkilöstö otetaan mukaan, mikäli sen määrä tiedetään.

P03028 HeKys 28 Institutionaalinen sektori

'Yksityinen sektori' sisältää yksityisten yritysten ohella erilaisia yhteisöjä, yhdistyksiä, osuuskuntia, hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoisjärjestöjä jne. Oleellista on, että nämä ovat yksityisomistuksessa ja rahoitetaan yksityiseltä pohjalta (vaikka saisivat merkittävän osan toimintansa tuloistaan julkiselta sektorilta).

'Julkinen sektori' tarkoittaa valtion, kunnan yms. palveluksessa olevia sekä kuntien tai valtion yrityksiä, jos ne saavat pääosan budjetistaan valtiolta. Valtioenemmistöiset osakeyhtiöt sekä valtion liikelaitokset kuuluvat myös julkiseen sektoriin. Näitä ovat esim. Finnair, Suomen Posti, Valtionrautatiet. Vain osittain valtion omistamat yritykset laitetaan samoin julkiseen sektoriin.

P03030 HeKys 30 Koulutus

Kysymys ei koske hajanaista, vapaamuotoista työpaikalla tapahtuvaa koulutusta.

P03032 HeKys 32 Työeläkkeeseen oikeuttava aika

Tässä kysytään nykyisten yrittäjien tai palkattomassa työssä olevien aikaisemmista työsuhteista johtuvaa eläketurvaa.

P03033–P03034 HeKys 33–34 Eläkevakuutusmaksut

Tähän tulevat yrittäjien tai palkattomassa työssä olevien eläkevakuutusmaksut, jos maksaa niitä. YEL-maksu on pääsääntöisesti 20,2 % työtulosta ja MYEL-maksu vaihtelee tulojen mukaan ja on 8,08–20,2 %.

P03035 HeKys 35 Säännöllinen viikkotyöaika

Kysymys 35 koskee vain yrittäjiä, mutta tätä samaa ohjetta noudatetaan myös muissa säännöllistä viikkotyöaikaa koskevissa kysymyksissä (HeKys 62, HeKys 75).

Säännöllinen tai tavanomainen työaika ei ole viikkotyöaika, jos se on jostain syystä ollut poikkeuksellinen. Poikkeuksia ovat esimerkiksi ylityöt, päivystykset, palkalliset ja palkattomat vapaat ja poissaolot. Jos säännöllistä viikkotyöaikaa ei ole sovittu, se tarkoittaa normaalin työviikon keskimääräistä pituutta pidemmän ajanjakson kuluessa.

Säännöllinen viikkotyöaika tai virka-aika on useimmiten määritelty työsopimuksessa. Jos sovittua työaikaa ei ole, kysy montako tuntia vastaaja tekee tavanomaisena viikkona (jolla ei ole ylityötä, poissaoloja jne.). Jos vastaajalla ei ole lainkaan säännöllistä työaikaa, vaan 'on vain tehtävä työnsä', merkitse 0 (nolla). Esimerkiksi johtajilla ja toimihenkilöillä ei ole aina kiinteää työaikaa.

Tuotannollisista tai taloudellisista syistä lyhennetty työviikko ei vaikuta säännölliseen viikkotyöaikaan.

Pekkasvapaa vaikuttaa säännölliseen viikkotyöaikaan vain, jos se on toteutettu viikoittaisen säännöllisen työajan lyhentämisenä. Jos pekkasvapaat pidetään kokonaisina päivinä pitkin vuotta tai pidempinä jaksoina, se vähennetään tehdystä työajasta.

Opettajien säännölliseen työaikaan luetaan oppivelvollisuustuntien lisäksi noin 2 ylituntia päivässä.

Päivystys tai varuillaanolo työpaikalla tai kotona ei vaikuta säännölliseen työaikaan.

Yrittäjien, ammatinharjoittajien, freelancereiden yms. säännöllinen työaika on tehdyn työajan keskiarvo noin kolmen kuukauden ajalta.

P03036–P03038 HeKys 36–38 Eläkevakuutusmaksut

Näihin vastaavat työllistämistuella työllistetyt tai oppisopimuskoulutuksessa olevat. Ks. HeKys 44–49.

P03039 HeKys 39 Korvaus työharjoittelusta, oppisopimuskoulutuksesta tms.

Erillisillä tuilla työllistetyt tai työharjoittelussa olevat vastaavat.

P03040 HeKys 40 Koulutus

Ks. ohje HeKys 30.

P03042–P03043 HeKys 42–43 Työsuhteen määräaikaisuus

Pysyvässä työsuhteessa oleviksi luetaan:

työsopimussuhteessa oleva palkansaaja (työnantaja on yksityinen, valtio tai kunta), jonka työsopimus (suullinen tai kirjallinen) on voimassa toistaiseksi, eikä sen päättymisajankohtaa ole sovittu.
virkasuhteessa oleva palkansaaja (työnantajana valtio tai kunta), joka hoitaa omaa virkaa (se voi olla myös ns. ylimääräinen tai tilapäinen virka) tai joka hoitaa määräaikaista virkaa, mutta jolla on oma pysyvä virka tai toimi.
tilapäisesti työstä poissaoleva, jos hänellä on oikeus palata entiseen työhönsä (esim. opinto- tai virkavapaa, äitiys- tai isyysloma).

Epäselvissä tapauksissa pysyväksi määritellään työsuhde, joka kestää vähintään vuoden.

Määräaikaisessa työsuhteessa olevaksi luetaan palkansaaja, jonka työsopimus on solmittu määräajaksi, koeajaksi tai tietyn työn suorittamisen ajaksi. Tähän ryhmään luetaan myös määräaikaista virkaa tai tointa hoitavat, joilla ei ole omaa pysyvää virkaa tai tointa.

P03044–P03049 HeKys 44–49 Työeläkemaksut

Tässä kysytään työntekijöiden eläkemaksuja. Ne ovat 4% bruttopalkasta. Pääsääntöisesti työeläkevakuutusmaksuja maksavat sekä työntekijä että työnantaja. Muut vaihtoehdot eivät liene Suomen oloissa mahdollisia. Kysymys kuitenkin kysytään, jos saa palkkaa esim. ulkomailta.

Lisäeläkevakuutusmaksut voivat olla joko työnantajan tai itse vakuutetun maksamia. Ne voivat liittyä joihinkin lisäeläkkeisiin, eräkekassojen tai säätiöiden lisäetuihin, vapaamuotoisiin työeläkevakuutuksiin tai yksilöllisiin eläkevakuutuksiin.

P03051–P03052 HeKys 51–52 Yksityiset eläkevakuutusmaksut

Nämä ovat henkilön itsensä järjestämiä ja maksamia. Ne eivät ole mitenkään sidoksissa henkilön työhön tai ammattiin. Näitä ovat erilaiset yksilölliset eläkevakuutukset. Jos työnantaja maksaa tällaisesta vakuutuksesta eläkemaksut, ne menevät edellä kysyttyihin (vapaaehtoisin HeKys 49) eläkemaksuihin.

P03053–P03054 HeKys 53–54 Työasema

Kysymyksiä käytetään henkilön työaseman määrittelyyn. Jos vastaus molempiin kysymyksiin on 'kyllä', haastateltavan katsotaan olevan johtavassa asemassa. Jos vastaus kysymykseen 53 on 'kyllä', mutta kysymykseen 54 'ei', henkilö on valvojan/esimiehen asemassa. Vastaus 'ei' kysymykseen 53 merkitsee sitä, että haastateltava on työläinen/työntekijä.

P03055–P03059 HeKys 55–59 Työnantajan tarjoamat palvelut

'Terveystarkastus' sisältää kaikki työntekijöiden terveydenhoitoon liittyvät palvelut, kuten sairausvakuutuksen, ilmaisen sairaanhoidon, lääkärin yms. palvelut, ensiapupisteet, säännölliset terveystarkastukset.

'Työharjoittelu' tarkoittaa muodollista harjoittelua, onko se työnantajan järjestämää tai kustantamaa.

P03060–P03061 HeKys 60–61 Kuukausiansiot

Tämä kysymys koskee vain palkansaajien päätyötä ja tämänhetkistä tilannetta. Jos vastaajan on vaikea antaa tavanomaista kuukausiansiota, kirjoita huomautus, miltä ajanjaksolta tieto on peräisin.

P03062–P03063 HeKys 62–63 Säännöllinen viikkotyöaika

Ks. ohje kysymyksessä HeKys 35.

P03064 HeKys 64 Syy osa-aikatyöhön

Kortti H3.

P03065–P03071 HeKys 65–71 Tyytyväisyys työhön

'Työolot ja -ympäristö' viittaavat lähinnä työpaikan fyysiseen työympäristöön (ilma, valo, tila, lämmitys, ergonomia jne.). Siihen voivat kuulua myös henkilöiden väliset suhteet työpaikalla. Palkka ja muut työsuhteeseen kuuluvat ehdot eivät kuulu kysymyksen piiriin.

'Etäisyys työpaikkaan tai työmatka' viittaavat säännöllisen työmatkan luonteeseen (käytetty aika, matkustusmukavuus jne.). Jos säännöllistä työmatkaa ei ole, kysymys

voidaan esittää muodossa 'Työn edellyttämät matkat'. Jos kummankaan tyyppisiä matkoja ei ole, merkitse 'täysin tyytyväinen' ellei haastateltava vastaa tästä poikkeavalla tavalla.

P03072 HeKys 72 Poissaolo työstä

Jos haastattelu pidetään haastateltavan loma-ajan jälkeen, kysymykseen tulee vastata neljän viimeisen työviikon osalta. Kysymykset 73–75 viittaavat kuitenkin viimeiseen neljään viikkoon riippumatta siitä, olivatko ne normaaleja työviikkoja.

P03074 HeKys 74 Sivutyöpaikan ammatti

Ks. ohje HeKys 20.

P03075 HeKys 75 Säännöllinen viikkotyöaika sivutyöpaikassa

Ks. ohje HeKys 35.

Mikäli haastateltavalla on useita sivutyöpaikkoja, laskekaa yhteen niistä saadut työtunnit.

P03080–P03083 HeKys 80–83

Huomaa, että kysymysten **viiteajankohdat vaihtelevat** (4 viikkoa, 12 kuukautta). Pyri tekemään erot selviksi myös haastateltavalle.

P03084 HeKys 84 Pääasiallinen toiminta (ei-aktiivit)

Kortti H4.

Kysymyksessä luetellut toimintavaihtoehdot vastaavat Kotitaloustutkimuksen (kysymyksen TjKys 19) määritelmiä.

P03087–P03088 HeKys 87–88 Piilotyöttömät

Kortti H5.

Piilotyöttömät määritellään näiden kahden kysymyksen perusteella. Piilotyötön on henkilö, joka sekä haluaisi että voisi ottaa vastaan työtä, jos hänelle sopivaa työtä olisi kotipaikkakunnalla saatavilla. Piilotyötön ei ole kuitenkaan aktiivisesti etsinyt työtä. Tässä haetaan henkilön omaa näkemystä, ei mitään virallisiin määrittelyihin perustuvia piilotyöttömiä.

P03089 HeKys 89 Taloudellinen toiminta (osa-aikaiset)

Vrt. HeKys 3. Kysymyksessä luetellut toimintavaihtoehdot vastaavat Kotitaloustutkimuksen (kysymyksen TjKys 19) määritelmiä.

P03090 HeKys 90 Ammatti (osa-aikaiset)

Ammatin koodaus, ohje yms. ovat samat kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksessä TjKys 20-28. Tässä kysymyksessä viiteajankohta on vain 7 päivää.

K91TUJ-P03091 HeKys 91 Työpaikan toimiala (osa-aikaiset)

Ks. ohje HeKys 26.

P03092-P03093 HeKys 92-93 Viikoittainen kokonaistuntimäärä (osa-aikaiset)

Huomaa ero kysymyksiin 35, 62 ja 75 verrattuna. Jos haastateltavalla on useita työpaikkoja, kysymys koskee työtuntien kokonaismäärää. Jos työ on epäsäännöllistä, pyydä haastateltavaa tekemään keskimääräinen arvio esim. viimeisen neljän viikon ajalta. Jos tavanomaista työaikaa on mahdotonta arvioida, on lomakkeella vaihtoehto myös tätä vastausta varten.

P03094 HeKys 94 Syy osa-aikatyöhön

Kortti H6.

P03095-P03097 HeKys 95-97 Kuukausiansiot (osa-aikaiset)

Ks. ohje HeKys 60-61.

P03103 HeKys 103 Työttömyyskorvaus tai -tuki

Ansiosidonnainen päiväraha, peruspäiväraha tai työmarkkinatuki.

P03104 HeKys 104 Työnhakijana työvoimatoimistossa

Työnhaku on voimassa, jos vastaaja on käynyt ilmoittautumassa työnvälittäjälle, eikä ole katkaissut työnhakuaan ilmoittamalla siitä työvoimatoimistoon. Jos vastaajalla on karenssi, tai hän on työvoimakoulutuksessa, katsotaan työnhaku voimassaolevaksi.

P03106 HeKys 106 Työnhakutavat

Huomaa ero EU-työvoimatutkimukseen: Lue koko vastausvaihtoehtolista haastateltavalle. Yksikin 'kyllä'-vastaus riittää myöntäväksi vastaukseksi koko kysymykseen.

P03107 HeKys 107 Miksi ei etsi työtä

Kuten EU-työvoimatutkimuksessa: Henkilöt, jotka eivät ole etsineet työtä, koska odottavat työttömyyseläkkeelle pääsyä, laitetaan kohtaan 'Muu syy'.

P03111 HeKys 111 Viimeisimmän työtarjouksen hylkääminen

Kortti H7.

P03119 HeKys 119 Taloudellinen toiminta viimeiseksi jääneessä työpaikassa

Kysymys koskee haastateltavan taloudellista toimintaa viimeiseksi jääneessä työpaikassa (työ jo loppunut).

Kysymyksessä luetellut toimintavaihtoehdot vastaavat Kotitaloustutkimuksen (kysymyksen TjKys 19) määritelmiä.

Jos henkilöllä on ollut useita työpaikkoja samalla kertaa, kysymykset koskevat sitä työtä, jonka kohde määrittelee päätyökseen tai johon hän on käyttänyt eniten aikaa.

P03120 HeKys 120 Ammatti viimeiseksi jääneessä työpaikassa

Ammatin koodaus, ohje yms. ovat samat kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksessä TjKys 20-28.

K121NIM-P03121 HeKys 121 Viimeiseksi jääneen työpaikan toimiala

Toimiala kysytään ja koodataan samoin kuin Kotitaloustutkimuksen kysymyksessä TjKys 20-28. Myös haastatteluohje on sama.

P03122 HeKys 122 Viimeiseksi jääneen toimipaikan koko

Ks. ohje HeKys 27.

P03123-P03124 HeKys 123-124 Viimeiseksi jääneen työpaikan institutionaalinen sektori

Ks. ohje HeKys 28.

P03125-P03126 HeKys 125-126 Työasema viimeiseksi jääneellä työpaikalla

Ks. ohje HeKys 53-54.

P03127 HeKys 127 Työaika viimeiseksi jääneellä työpaikalla

Merkitse vastaajan ilmoituksen mukaan. Säännöllistä viikkotyöaikaa verrataan ko. ammatin tai alan normaaliin työaikaan, ei yleiseen työaikaan. Jos työaika on työn luonteesta johtuen lyhyempi kuin muiden alojen säännöllinen työaika, ei sitä lueta aina osa-aikatyöksi.

Yleisohjeena epäselvissä tapauksissa on, että jos työaika on 1-30 tuntia viikossa, on kyseessä osa-aikatyö. Jos työaika on 35 tuntia tai enemmän, on kyseessä koko-aikatyö. Jos viikkotyöaika on 31-34 tuntia, eikä vastaaja osaa sanoa, oliko työ koko- tai osa-aikainen, merkitään EOS.

P03128 HeKys 128 Syy työn lopettamiseen

Kortti H8.

P03129–P03131 HeKys 129–131 Eläkevakuutusmaksut

Ks. ohje HeKys 32–34 tai 44–49.

P03132–P03135 HeKys 132–135 Haastattelussa läsnäolevat

Kysymyksen tavoitteena on selvittää, kuinka usein haastattelutilanteessa ovat paikalla vain haastatteli ja haastateltava. Kysymys on tarkoituksella sijoitettu keskelle haastattelua. Tässä kirjataan pelkästään juuri tällä kohtaa läsnäolevat henkilöt.

P03136–P03137 HeKys 136–137 Lasten hoito

Kysymys koskee vain palkatonta lasten hoitoa. Tähän tulee kaikki vastaajan suorittama lastenhoito, olivatpa lapset omia tai vieraita, terveitä tai vammaisia.

P03145–P03146 HeKys 145–146 Sosiaalinen kanssakäyminen

Kortti H9.

P03147 HeKys 147

Kysymys kattaa kaikenlaisen kanssakäymisen esimerkiksi viranomaisten kanssa, ostoksilla ja matkustettaessa. Kyseessä ei siten tarvitse olla varsinainen sosiaalinen kontakti.

P03148–P03170 HeKys 148–170 Koulutus

Koulutuksella tarkoitetaan tässä kysymyssarjassa viime tai tänä vuonna perustutkinnon hankkimiseen tähtäävää, kaikkea ammattiin tai työhön liittyvää koulutusta ja lisäksi kaikkea muuta kieli- ja aikuisopskelua, joka voi olla myös harrastuksenomaista. Tässä koulutuksen sisällön määrittely on laajempi kuin esimerkiksi EU-työvoimatutkimuksessa. ECHP ottaa mukaan siis myös koulutuksen (HeKys 169–170), joka on harrastusta tai itsensä kehittämistä ja joka ei kuulu varsinaisesti peruskoulutukseen tai ei liity nykyiseen tai tulevaan työhön.

Tässä kysytään tämänhetkistä koulutuksessaoloa tai sitten koulutusta, joka on päättynyt vuoden 1995 alun jälkeen. Jos viiteajanjaksona on ollut useammanlaista koulutusta, laitetaan tähän se, jota vastaaja pitää merkittävimpänä.

Oppisopimus- ja työvoimakoulutus ovat omia kohtia, vaikka niihin liittyy käytännön työharjoittelun ohella jossakin oppilaitoksessa annettua opetusta.

Työpaikalla tapahtuva omaan työhön perehdyttäminen ei ole tässä tarkoitettua koulutusta.

Pääsääntö täysipäiväisestä koulutuksesta = vähintään 5 tuntia päivässä ja vähintään 4 päivänä viikossa. Alle 4 päivän kurssi katsotaan täyspäiväiseksi kurssiksi, jos päivät ovat 5 tuntisia ja päivät pidetään peräkkäin.

P03171–P03184 HeKys 171–184 Pääasiallinen toiminta

Kortti H10.

Pääasiallisen toiminnankysymisessä noudatetaan samoja ohjeita kuin Kotitaloustutkimuksessa.

P03186 HeKys 186 Muu ansiotyö

Tämä (kuten myös jatkossa HeKys 213 ja 224) kysytään niiltä, jotka eivät edellä ole ilmoittaneet pääasialliseksi toiminnakseen ansiotyötä (eli jotakin kolmesta ensimmäisestä vaihtoehdosta kysymyksessä 172). Tässä kysytään mitä tahansa tuloja tuottanutta työtä riippumatta työtuntien määrästä tai työn ajallisesta kestosta. Jos korvaus on merkityksetön, sitä ei oteta mukaan.

P03187 HeKys 187 Henkilökohtaiset tulot

Tässä kysytään kaikkea tuloa, jonka henkilö on saanut viime vuoden aikana työnantajan palveluksessa. Kaikki satunnaisestakin työstä sekä työharjoittelusta tai oppisopimuskoulutuksesta saatu tulo kuuluu mukaan, vaikka tulot olisivat olleet vähäiset.

Tähän ei kuitenkaan oteta apurahoja tai stipendejä. Ne kysytään tulonjaon lomakkeella myös ECHP:tä varten. Myös opintorahaat kysytään toisaalla, ei tässä. Yrittäjien tuloja ei tähän. Ne kysytään jäljempänä (HeKys 222–223).

P03188–P03192 HeKys 188–192 Tavanomaiset tulot ja niiden saantiaika

Tuloja koskevissa kysymyksissä tässä kuten muissakin lomakkeen kohdissa kysytään sekä tavallisimmin saatua tuloa kuukaudessa sekä tulonsaantikuukausia edellisen vuoden aikana. Nämä molemmat tiedot on tärkeitä saada, jotta saamme kertolaskulla koko vuoden tulot. Lisäksi työkuukaudet kertovat myös työn säännöllisyydestä.

Jos tulo on saatu kertasuorituksena tai jos tulot ovat niin epäsäännölliset, että keskimääräistä kuukausituloa ja saantikuukausia on mahdotonta ilmoittaa, merkitse

- koko vuonna saatu summa sellaisenaan (joko kertasuoritus tai epäsäännölliset erät summattuna koko vuoden tasolle) ja
- kirjoita kuvausta huomautusnäyttöön siitä, millaisia tulonsaantijaksot ovat olleet ja/tai montako maksukertaa on ollut vai onko kyse vain kertasuorituksesta ja
- kirjoita saantikuukausien kohdalle ohjeen mukaan 97.

Huomaa, että tässä kysymyksessä tuloja kysytään viime vuodelta, kun edellä (HeKys 60–61) niitä kysyttiin haastatteluhetkellä.

P03195–P03196 HeKys 195–196 Lisätulot

Pyöristä lisätulojen saantiaika täysiksi kuukausiksi. Kaikki alle kuukauden kestoiset lisätyöt pyöristetään ykköseksi (1 kk), vaikka työ olisi kestänyt alle puoli kuukautta.

P03197–P03212 HeKys 197–212 Muut ansiot

Muu kertasuoritus voi olla esimerkiksi ns. "kultainen kädenpuristus" eli työn loputtua maksettava kertakorvaus, jollei se jo sisälly aikaisemmin kysyttyyn palkkatuloon.

P03213–P03224 HeKys 213–224 Yrittäjän tulot

Kortti H11: Voitto yrityksestä.

Jos muu talouden jäsen vastaa yrittäjätoiminnasta (HeKys 215, 216), ota tämän muun jäsenen jäsennumero kohdelomakkeelta ja kirjoita se blaiselomakkeen jäsennumero-kenttään.

Jos useampi kuin yksi henkilö perheestä työskentelee samassa yrityksessä, laita nämä yritystulot sille, joka on yritystoiminnasta pääasiassa vastuussa. Jos esimerkiksi puoliset ovat kuitenkin tasavertaisesti vastuussa kuten usein maatalouden harjoittajilla on laita, kirjaa voitto kokonaan ensinnä haastatellulle henkilölle.

Tärkeää on, että samassa yrityksessä työskenteleville henkilöille ei kirjata päällekkäisiä summia tai että mikään voittoerä ei jää kokonaan kirjaamatta.

P03225 HeKys 225 Säännöllinen/epäsäännöllinen tulo

Säännöllisellä tulolla tarkoitetaan vähintään 6 kuukauden aikana saatua tuloa vuodessa. Riittää, että saatu summa kattaa vähintään puolen vuoden jakson, vaikka maksukaudet poikkeaisivatkin kuukaudesta.

P03230–P03328 HeKys 230–328 Sosiaalietuudet ja avustukset

Sosiaaliturvaan kuuluvat etuudet on tässä karkeasti jaoteltu elämäntilanteisiin, jotka koskevat työttömyyttä, vanhuutta, leskeyttä, perhettä ja sairastamista. Pääosin nämä kaikki erät ovat Suomessa myös rekistereissä. Toistaiseksi kuitenkin nämä kaikki on kysyttävä, sillä Eurostatin (Euroopan Unionin tilastovirasto) tarpeisiin rekisterit valmistuvat meillä liian hitaasti. Kysytty tieto myös mahdollistaa jälkikäteen haastattelutiedon vertaamisen rekisteristä saatavaan tietoon. Kysytyn tiedon korvaaminen rekisteritiedolla saattaa myöhemmin tulla kysymykseen.

Jos vastaajalla on vaikeuksia tunnistaa saamansa tuen tai etuuden täsmällistä nimeä, koeta saada hänet kuvaamaan etuutta: kuka on tuen myöntäjä, kuka sitä maksaa, mistä syystä, mihin avun saanti liittyy jne. Erityisen tärkeätä on erottaa toisistaan se, onko kysymys yksilölliseen vakuutukseen perustuvasta etuudesta vai sosiaaliturvasta. Kirjoita nämä tiedot muistiin huomautusnäyttöön.

Jos käy ilmi, että jokin etuus tai avustus koskee useampaa kotitalouden jäsentä, laita tämä erä pääsääntöisesti viitehenkilölle, jos sitä on mahdotonta jakaa kaikille kyseisille henkilöille. Älä laita päällekkäisiä eriä eri henkilöille. Kun tietoja sitten myöhemmin käytetään, pitää haastateltujen henkilöiden etuudet voida summata koko kotitaloudelle.

Toivottavinta on, että saatu etuus voitaisiin kirjata keskimääräisenä markkatietona kuukaudessa sekä sen lisäksi edun saantikuukausien lukumäärä. Jos markkamäärä on kertasuoritus, se kirjataan sellaisenaan. Jos etuutta saadaan hyvin epäsäännöllisesti ja erilaisia summia, kirjaa saatu markkamäärä yhteensä koko vuodelta kohtaan "Kertasuoritus" ja saantikuukausien kohtaan 97. Voit myös kirjata huomautusnäyttöön "Vuoden aikana saatu esim. 5 kertaa ko. etuutta" tai "epäsäännöllisiä eriä esim. 7 kuukauden aikana".

P03329 HeKys 329 Yksityishenkilöiltä saatu raha-apu

Huomaa, että tähän kirjataan vain yksityisiltä henkilöiltä saatu rahallinen apu ja tuki, mutta saatuja perintöjä, lahjoja jne. ei tähän. Ne laitetaan kotitalouskohtaiselle lomakkeelle KoKys 126–127. Älä laita päällekkäisiä eriä eri henkilöille. Laita kotitalouden yhteisesti saamat erät viitehenkilölle tai jos häntä ei voida katsoa avun saajaksi, vanhimmalle saajalle.

P03332–P03335 HeKys 332–335 Pääomatulot

Jälleen pääsääntöisesti kotitalouden yhteisesti saamat tai viitehenkilön jonkun toisen jäsenen kanssa saamat pääomatulot laitetaan viitehenkilölle.

Jos sitten joku muu jäsen saa esimerkiksi korkotuloa yhdessä viitehenkilön kanssa, älä laita saatua tuloa enää hänelle, jos se on kertaalleen kirjattu jo viitehenkilölle. Jos hän saa tuloa jonkin muun kuin viitehenkilön kanssa, laita vain haastateltavan henkilön oma osuus.

P03336 HeKys 336 Pääomatulot mk

Kortti H12 : Pääomatulot luokiteltuna.

P03337–P03338 HeKys 337–338 Veronpalautukset

Huomaa, että veronpalautus voi liittyä mihin tahansa (yleensä saantivuotta edeltävään) vuoteen. Tärkeää on palautuksen saantiajankohta: sen pitää olla kysytty eli viime vuosi.

P03339 HeKys 339 Terveystila

Kortti H13.

K382–P03394 HeKys 382–394 Viimeisin tutkinto tai koulutus

Tässä kysytään nimenomaan jo suoritettua korkeinta peruskoulutusta tai tutkintoa. Edellä HeKys 148–170:ssä kysyttiin meneillään olevaa koulutusta tai juuri käytyjä kursseja. Harrastuksenomaista koulutusta tai itsensä kehittämistä ei tässä oteta mukaan.